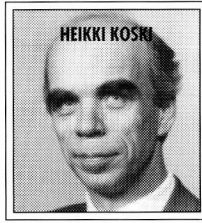

ITSENSÄ KOKOISET ASIAT

Pääministeri Paavo Lipposen hallituksen ohjelmassa ei viitata sanallakaan alkoholiasioihin, ei Alko-yhtiöiden asemaan ja kehittämiseen sen paremmin kuin alkoholipolitiikkaankaan.

Tosin ohjelmassa todetaan, että ”ehkäisevä sosiaali- ja terveyspolitiikka on tärkeä yksilön elämän hallinnan ja omatoimisuuden näkökulmasta sekä taloudellisista syistä”. Mutta sen lähemmäs ei edetä.

Vastaavasti ohjelman elinkeinopoliittisessa osassa luvataan yleisesti huolehtia valtionyhtiöiden pääomantarpeesta ja ”kehittää niiden toimintaa ja omistajarakennetta yrityskohtaisesti”. Epäilen, etteivät Alko-yhtiöt kuitenkaan ole olleet ensisijaisina tämän tekstin laatijoiden mielissä.

Ministerien työnjaossa alkoholiasiat osuivat ministeri Terttu Hutulle. Hän on varmasti työssään Kainuussa joutunut tekemisiin alkoholista aiheutuvien ongelmien kanssa. Mutta Alko-yhtiöiden koko toiminta-alue ja sen kehitysedellytyksistä vastaaminen on ministerille varmasti etäinen asia.

Edellistä hallitusta muodostettaessa sentään yksi puolue ja yksi ministeri suorastaan kilvoitteli alkoholiasioiden saamisesta omalle reviirilleen.

Mutta eivätpä alkoholiasiat muutenkaan ole viime aikoina olleet kovin vilkkaan huomion kohteina. Olisikohan se merkki siitä, että kiinnostus niitä kohtaan on normalisoitumassa. Merkki siitä, että alkoholiasiat niin myönteisine kuin kielteisinekin seurausvaikutuk-

sineen muuttuvat itsensä kokoisiksi asioiksi.

Se olisi hyvin tervettä kehitystä.

Yhtenä syynä tietysti on Alko-yhtiöiden aseman muuttuminen. Monopolien purkautumisen ja viranomaistehtävien sosiaali- ja terveysministeriöön siirtymisen myötä Alkon kaiken kattavaksi koettu valta on vähentynyt. Yhtiöittämisen myötä Alko taas ”kasvottuu” aiempaa laajemmalti, kuten esimerkiksi Primalcon imagokampanja on osoittanut.

Mutta kun viinasta kuitenkin perimmältään on kyse, en jaksa uskoa, että ihmisten ja heidän tulkkinään toimivien tiedostusvälineiden kiinnostus Alko-yhtiöitä kohtaan yhtäkkiä olisi lopahtanut. Siksi syvällä tuo kiinnostus on ollut etenkin tiedostusvälineissä.

Alkoholiliikkeen aikauskirjassa 2/1939 ravintolaintarkastaja Martti Aronen kirjoitti pääkirjoituksen otsikolla ”Alkoholiliike ja sanomalehdistö”. Siinä hän totesi, että ”niihin keinoihin kohdistuvassa arvostelussa, joita Alkoholiliike väkijuomalain toimeenpanossa on käyttänyt ja käyttää, näyttää sanomalehdistön kanta useasti olevan vähemmän suopea, toisinaan suorastaan kielteinenkin”.

Esimerkkinä Aronen mainitsi hinnankorotukset, syystäkin, mutta totesi, että ”muihinkin Alkoholiliikkeen toimenpiteisiin väkijuomalain soveltamisessa on lehdistö useasti ottanut asenteen, jota ei voida pitää asiallisena eikä väkijuomalain pohjalta lähteneenä”. Arosen toinen esimerkki liittyi ravintoloiden toimintaan: ”– riidattoman selvät väkijuomalain määräyksetkin on voitu esittää vain

Alkoholiliikkeen 'pikkumaisina keksintöinä', joilla se tarpeettomasti rajoittaa kansalaisten vapautta.”

Nyt kun hintaratkaisut ovat vailla alkoholi-politiittista harkintaa ja kun Alkosta käsin ei enää valvota ravintoloita, Arosen esimerkit ovat menettäneet merkityksensä. Alkoholitiedotusta ja -valistustahan tiedotusvälineet ovat aina suosineet: ”– – näennäisten keinojen korostaminen voi olla jopa vaarallista, koska siten saatetaan heikentää tutkimuksen ja valistuksen vaikutuksia”, päätti Helsingin Sanomat pääkirjoituksensa 9.6.1978.

Varmimmin lehtien reaktiot ovat olleet myönteisiä, jos Alkosta päin itse on kritisoitu omia toimenpiteitä. ”Koski kaataa tabuja”, Helsingin Sanomat otsikoi pääkirjoituksensa 1.6.1987, kun olin Demarissa esittänyt kysymyksen, onko alkoholi- ja raittiuspolitiikan aika meillä ohi.

Ehkäpä alkoholiasioista kirjoittamiseen meillä tulee laajemminkin liittymään sama vastuullisuus ja monipuolinen pohdinta kuin se, jota lehdet esimerkiksi Ruotsissa ovat pitkään harrastaneet ja josta meillä – kenties joidenkin mielestä yllättävästi – Ilta-Sanomien pääkirjoitukset ja kolumnit ovat jo vuosia olleet parhaana osoituksena.

Se, että alkoholiasiat muuttuvat julkisuudessa itsensä kokoisiksi asioiksi, ei merkitse, että niistä tulisi jotenkin helppoja ja yksinkertaisia kysymyksiä. ”Normalisointiskehitykseen” kuuluu, että uskaltaa puhua alkoholin myönteisistä seurausvaikutuksista, mutta ei missään vaiheessa sulje silmiään siltä, että meidän yhteiskunnassamme alkoholista aiheutuu runsaasti erilaisia ongelmia ja haittoja, joiden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi on osoitettava riittävästi voimaa ja varoja.